

Tezy egzaminacyjne na egzamin magisterski

Ochrona środowiska

studia stacjonarne

Specjalizacja: Przyrodnicze podstawy ochrony środowiska

1. Zasada konkurencyjnego wykluczania. Podaj sformułowania, wyjaśnienia i przykłady
2. Dynamika układu drapieżnik-ofiara. Wyjaśnij przyczyny cykli populacyjnych w tym przykładzie
3. Ekosystem. Definicja i przykłady
4. Troficzna struktura biocenozy. Wyjaśnij na wybranym przykładzie
5. Wzajemne relacje między gatunkami. Podaj przykłady i wyjaśnij ich znaczenie dla funkcjonowania ekosystemu
6. W jaki sposób można ustabilizować układ złożony z konkurujących gatunków?
7. Dynamika pojedynczej populacji. Wzrost wykładniczy i logistyczny. Regulacja populacji
8. Sukcesja pierwotna i wtórna. Omów na przykładach. Wyjaśnij, co to jest układ klimaksowy
9. Produkcja pierwotna i wtórna. Produkcja brutto i netto. Na wybranym przykładzie omów przepływ energii przez ekosystem
10. Procesy humifikacji i mineralizacji materii organicznej w ekosystemach lądowych i wodnych

Literatura:

- Krebs C. J., *Ekologia*, Warszawa 2001.
- Weiner J., *Życie i ewolucja biosfery*, Warszawa 1999.

Specjalizacja: Humanistyczne podstawy ochrony środowiska

1. Omów problematykę ekologiczną zawartą w nauczaniu Jana Pawła II

- Czartoszewski J. W (red.), *Ochrona życia i zdrowia człowieka w nauczaniu Jana Pawła II*, Warszawa 2006.
- Jaromi S., *Ecologia humana – chrześcijańska odpowiedź na kryzys ekologiczny*, Kraków 2004.
- Łukomski J., *Relacja człowieka do środowiska naturalnego w ujęciu chrześcijańskim*, Radom 1997.

2. Ekologia głęboka jako odpowiedź na kryzys ekologiczny

- Devall B., Sessions G., *Ekologia głęboka*, Warszawa 1994.
- Kulik R., *Odkrywanie natury. Praktyka głębokiej ekologii*, Bystra 2008.
- Łukomski J., *Relacja człowieka do środowiska naturalnego w ujęciu chrześcijańskim*, Radom 1997.

3. Przedstaw koncepcję ekologii społecznej

- Albińska E., *Człowiek w środowisku przyrodniczym i społecznym*, Lublin 2005.
- Bookchin M., *Ekologia społeczna*, Zielona Góra 1999.
- Kiełczewski D., *Ekologia społeczna*, Białystok 2001.

4. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej

- Krakowiak J. L., *Ziemia domem człowieka*, t 2., Warszawa 1997.
- *Przez edukacji do zrównoważonego rozwoju*, Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, Warszawa 2001.
- Strategia Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju EKG ONZ.

5. Ochrona środowiska w kulturze i sztuce

- Dobrzańska B., Dobrzański G., Kielczewski D., *Ochrona środowiska przyrodniczego*, Warszawa 2008.
- Dołęga J. M. (red.), *Podstawy kultury ekologicznej*, Warszawa 2002.
- Łukomski J., *Kultura Chrześcijańska*, Kielce 2004.

6. Ekologia rodziny ludzkiej

- Dołęga J. M., Czartoszewski J. W. (red.), *Ekologia rodziny ludzkiej*, Olecko 2000.
- Dołęga J. M., Czartoszewski J. W. (red.), *Rodzina w nauce i kulturze*, Olecko 2000.
- Dołęga J. M., Czartoszewski J. W. (red.), *Edukacja ekologiczna w rodzinie*, Olecko 2000.

7. Omów problematykę zawartą w koncepcji „Mnożnik 4”

- „Człowiek i Przyroda”, nr 11-12, Lublin 2000.
- Kozłowski S., Wróblewski Z. (red.), *Wokół mnożnika cztery*, Lublin 2000.
- Weizsacker E. U., Lovins A. B., Lovins L. H., *Mnożnik cztery. Podwójny dobrobyt – dwukrotnie mniejsze zużycie zasobów naturalnych*. Raport dla Klubu Rzymskiego, Toruń 1999.

8. Omów problematykę Agendy 21 w Polsce

- *Agenda 21 w Polsce: 10 lat po Rio*, Warszawa 2002.
- *Agenda 21 : 10 years after Rio*, Warsaw 2002.
- Inspekcja Ochrony Środowiska, *Podstawowe problemy środowiska w Polsce*, Raport wskaźnikowy, Warszawa 2001.

9. Omów humanistyczne podstawy sozologii

- Dołęga J. M., *Człowiek w zagrożonym środowisku*, Warszawa 1998.

- Dołęga J. M., *Koncepcja sozologii systemowej*, Warszawa 2001.
- Dołęga J. M., *Zarys sozologii systemowej*, Warszawa 2005.

10. Problematyka antropologii środowiskowej

- Łepko Z., *Antropologia kryzysu ekologicznego w świetle współczesnej literatury niemieckiej*, Warszawa 2003.
- Kośmicki E. *Antropologia niszczenia środowiska*, w: Dołęga J. M., Czartoszewski J. (red.), *Ochrona środowiska w filozofii i teologii*, Warszawa 1999.
- Łepko Z., *Ekologiczna relewancja antropologii filozoficznej*, *Seminare. Poszukiwania naukowe* 25(2008), s. 213-224.

11. Przedstaw możliwości wzmocnienia świadomości ekologicznej poprzez edukację środowiskową

- Cichy D. (red.), *Edukacja środowiskowa wzmocnieniem zrównoważonego rozwoju*, Warszawa 2005.
- Tuszyńska L. (red.), *Edukacja środowiskowa społeczności lokalnych w Polsce i w innych krajach Unii Europejskiej*, Warszawa 2005.
- Tuszyńska L., *Edukacja środowiskowa dla nauczycieli i studentów*, Warszawa 2006.

12. Zagadnienie posiadania wartości wewnętrznej przez przyrodę

- Ganowicz-Bączyk A., *Spór o etykę środowiskową*, Kraków 2009.
- Piątek Z., *Etyka środowiskowa. Nowe spojrzenie na miejsce człowieka w przyrodzie*, Kraków 1998.
- Piątek Z., *Przyroda i wartości*, w: pr. zbior., *Wartość bycia. Władysławowi Stróżewskiemu w darze*, Kraków-Warszawa 1992, s. 159-175.
- Piątek Z., *Wartości i ewolucja*, w: T. Garbińska, M. Zabierowski (red.), *Nauka Filozofia Wartości*, Wrocław 1994, s. 59-70.
- Ślipko T., Zwoliński A., *Rozdroża ekologii*, Kraków 1999.

13. Uzasadnienia powinności chronienia przyrody: antropocentryczne, biocentryczne, ekocentryczne

- Bonenberg M. M., *Człowiek i Ziemia*, Kraków 1999.
- Bonenberg M. M., *Etyka środowiskowa. Założenia i kierunki*, Kraków 1992.
- Ganowicz-Bączyk A., *Spór o etykę środowiskową*, Kraków 2009.
- Piątek Z., *Etyka środowiskowa. Nowe spojrzenie na miejsce człowieka w przyrodzie*, Kraków 1998.
- Ślipko T., Zwoliński A., *Rozdroża ekologii*, Kraków 1999.
- Tyburski W., *Etyka i ekologia*, Toruń 1995.
- Tyburski W., *Etyka środowiskowa – przedmiot, stanowiska i propozycje*, w: Z. Sareło (red.), *Meandry etyki*, EPISTEME 17 (2001), Olecko 2002, s. 131-182.

Specjalizacja: Technologie środowiskowe

1. Technologie termicznego przekształcania odpadów

- Bilitewski B., Härdtle G., Marek K., *Podręcznik gospodarki odpadami*, Warszawa 2006.
- Listwan A., Baic I., Łuksa A., *Podstawy gospodarki odpadami niebezpiecznymi*, Radom 2008.
- Rosik-Dulewska C., *Podstawy gospodarki odpadami*, Warszawa 2005.
- Zarzycki R., Imbierowicz M., Stelmachowski M., *Wprowadzenie do inżynierii i ochrony środowiska*, T. 1, T. 2, Warszawa 2007.

2. Technologie oczyszczania wód

- Kowal A. L., Świdorska-Bróż M., *Oczyszczanie wody*, Warszawa 2007.
- Rosik-Dulewska C., *Podstawy gospodarki odpadami*, Warszawa 2005.
- Wandrasz J.W., Biegańska J., *Odpady niebezpieczne – podstawy teoretyczne*, Gliwice 2003.

3. Metody ograniczania emisji gazów cieplarnianych

- Alloway B. J., Ayres D. C., *Chemiczne podstawy zanieczyszczenia środowiska*, Warszawa, 2000.
- Gronowicz J., *Ochrona środowiska w transporcie lądowym*, Radom, 2004.
- Zarzycki R., Imbierowicz M., Stelmachowski M., *Wprowadzenie do inżynierii i ochrony środowiska*, T. 1, T. 2, Warszawa 2007.

4. Technologie energetycznego wykorzystywania odpadów – procesy WtE

- Rosik-Dulewska C., *Podstawy gospodarki odpadami*, Warszawa 2005.
- Wandrasz J.W., Pikoń K., *Paliwa z odpadów*, Gliwice 2008.
- Wandrasz J. W., Wandrasz A. J., *Paliwa formowane, biopaliwa i paliwa z odpadów w procesach termicznych*, Warszawa 2006.

5. Technologiczne i ekonomiczne uwarunkowania recyklingu tworzyw sztucznych

- Florjańczyk Z., Penczak S. (red.), *Chemia polimerów*, T.1-T.3, Warszawa 2001.
- Rosik-Dulewska C., *Podstawy gospodarki odpadami*, Warszawa 2005.
- Wandrasz J. W., Wandrasz A. J., *Paliwa formowane, biopaliwa i paliwa z odpadów w procesach termicznych*, Warszawa 2006.

6. Podział i technologie produkcji biopaliw, procesy biorafineryjne

- *European Strategic Research Agenda with Deployment Document*, Bruksela 2010, www.biofuelstp.eu
- IEA Bioenergy, Task 42 Biorefinery, www.IEA-Bioenergy.Task42-Biorefineries.com
- Lewandowski W. M., *Proekologiczne źródła energii odnawialnej*, Warszawa 2008.
- Nylund N.O., Aako-Saksa P., Spilä K., *Status and Outlook for biofuels, other alternative fuels and new vehicles*, Finlandia 2008.
- Sitnik L. J., *Ekopaliwa silnikowe*, Wrocław 2004.

7. Technologie wytwarzania i wykorzystywania biogazu rolniczego, wysypiskowego i z osadów ściekowych

- Berglund M., *Biogas production from a systems analytical perspective* Lund University, 2006.
- Dublein D., Steinhauser A., *Biogas from Waste and Renewable Resources*, Wiley-VCH GmbH, 2008, www.dnb.d-nb.de
- Peterson A., Wellinger A., *Biogas upgrading technologies-development and innovations*, IEA Bioenergy Task 37, Energy from biogas and landfill gas, www.IEA-Bioenergy.Task37-Biogas.com;
- Praca zbiorowa, *Biogaz, produkcja i wykorzystywanie* (tłumaczenie na j. polski) Institut für Energetik und Umwelt gGmbH, www.ie-leipzig.de;, Lipsk 2009.

8. Budowa i eksploatacja wysypisk odpadów

- Bilitewski B., Härdtle G., Marek K., *Podręcznik gospodarki odpadami*, Warszawa 2006.
- Rosik-Dulewska C., *Podstawy gospodarki odpadami*, Warszawa 2005.
- Namieśnik J., Jamrógiewicz Z. (red.), *Fizykochemiczne metody kontroli zanieczyszczeń środowiska*, Warszawa 1998.

9. Dystrybucja ozonu w atmosferze, czynniki zmieniające ilość ozonu w atmosferze, sposoby pomiaru stężenia ozonu w atmosferze

- Andrews J. E., Brimblecombe P., Jickells T. D., Liss P. S., *Wprowadzenie do chemii środowiska*, Warszawa 2000.
- Jones L., Atkins P., *Chemia ogólna, cząsteczki, materia, reakcje*, Warszawa 2004.
- O'Neil P., *Chemia środowiska*, Warszawa 2000.
- VanLoon G. W., Duffy S. J., *Chemia środowiska*, Warszawa 2008.

10. Energia aktywacji reakcji chemicznych, warunki zapoczątkowania reakcji, teoria katalizy, energia aktywacji a reakcje biochemiczne

- O'Neil P., *Chemia środowiska*, Warszawa 2000.
- VanLoon G. W., Duffy S. J., *Chemia środowiska*, Warszawa 2008.
- Jones L., Atkins P., *Chemia ogólna, cząsteczki, materia, reakcje*, Warszawa 2004.
- Szperliński Z., *Chemia w ochronie i inżynierii środowiska*, cz. I-III, T. 1-T. 2, Warszawa 2002.

Specjalizacja: Prawo i Zarządzanie Środowiskiem

1. Aspekt konstytucyjny ochrony środowiska i podstawowe zasady prawa ochrony środowiska jako gałęzi prawa

- Ciechanowicz-McLean (red.) J. i inni, *Leksykon ochrony środowiska*, Warszawa 2009.
- Górski M., *Prawo ochrony środowiska*, Warszawa 2009.
- Jabłoński M., *Prawno-administracyjne aspekty ochrony środowiska*, „Studia Ecologiae et Bioethicae” 8 (2010) 1.
- Karski L., *Znaczenie prawa ochrony środowiska*, „Studia Ecologiae et Bioethicae” nr 1/2011.
- Konstytucja RP.
- Korzeniowski P., *Zasady prawne ochrony środowiska*, Łódź 2010.
- Lipiński L., *Prawne podstawy ochrony środowiska*, Warszawa 2010.
- Radecki W. (red.), *Podstawy teoretyczne zintegrowanej ochrony prawnej środowiska*, Wrocław 2010.
- Rakoczy B., *Ograniczenie praw i wolności jednostki ze względu na ochronę środowiska w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Toruń 2006.

2. Podstawowe założenia zasady zrównoważonego rozwoju

- Bukowski Z., *Zrównoważony rozwój w systemie prawa*, Toruń 2009.
- Jabłoński M., *Prawne przesłanki zrównoważonego rozwoju*, „Prawo i Środowisko” 2(62)/11.
- Kozłowski S., *Ekologiczne problemy przyszłości świata i Polski*, Warszawa 1998.
- Pawłowski A., *Zrównoważony rozwój. Idea, filozofia, praktyka*, Lublin 2008.
- Pawłowski A. (red.), *Filozoficzne, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania zrównoważonego rozwoju*, Lublin 2004.
- Papuziński A. (red.), *Zrównoważony rozwój. Od utopii do praw człowieka*, Bydgoszcz 2007.

- Skowroński A., *Wieloznaczność koncepcji zrównoważonego rozwoju*, "Sozologia" nr 2/2003, s. 61-70.
- Skowroński A., *Panorama cywilizacji zrównoważonego rozwoju*, „Studia Ecologiae et Bioethicae”, nr 4 (2006), s. 243-258.
- Skowroński A., *Propozycja zrównoważonego rozwoju w myśli naukowej profesora Stefana Kozłowskiego*, „Studia Ecologiae et Bioethicae”, 8 (2010) 2, s. 67-78.

3. Organ ochrony środowiska i inne podmioty administrujące. Globalizacja i europeizacja polskiej administracji ochrony środowiska

- Cieślak Z., *Inne podmioty administrujące*, w: Z. Niewiadomski (red.), *Prawo administracyjne*, Warszawa 2009.
- Grabowska G., *Europejskie prawo środowiska*, Warszawa 2001.
- Górski M, i inni, *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, Warszawa 2011.
- Jabłoński M., *Wpływ procesu globalizacji na wzajemne relacje administracji publicznej i obywateli w Polsce oraz Unii Europejskiej*, w: M. Rudnicki, M. Jabłoński (red.), *Administracja publiczna wobec procesu globalizacji*, Warszawa 2011.
- Niewiadomski Z., *Pojęcie administracji publicznej*, w: R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *Instytucje prawa administracyjnego*, t. 1, *System prawa administracyjnego*, Warszawa 2010.
- Rudnicki M. (red.), *Organizacja ochrony środowiska*, Lublin 2011.
- Skowroński A., *Wydarzenia i ludzie początków prawnej ochrony przyrody w Polsce*, „Studia Ecologiae et Bioethicae”, nr 3(2005), s. 355-367.
- Ustawa Prawo ochrony środowiska.

4. System handlu uprawnieniami do emisji

- Boć J., Nowacki K. (red.), *Prawna ochrona powietrza i handel uprawnieniami emisyjnymi w Polsce i Niemczech*, Wrocław 2006.
- Ciechanowicz-McLean J. , Bojar-Fijałkowski T. (red.), *Prawo ochrony środowiska jako warunek prowadzenia działalności gospodarczej*, Gdańsk 2009.

- Ciechanowicz-McLean J., *Handel uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych*, GSP 2005.
- Karski L., *System handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Komentarz do ustawy*, Warszawa 2012.

5. Środowiskowe prawa i obowiązki człowieka

- Boć J., Nowacki K., Samborska-Boć E., *Ochrona środowiska*, Wrocław 2008.
- Ciechanowicz-McLean J., *Prawo i polityka ochrony środowiska*, Warszawa 2009.
- Jabłoński M., *Realizacja przez administrację publiczną odpowiedzialności w ochronie środowiska*, „*Studia Ecologiae et Bioethicae*” 9(2011)1.
- Karski L., *Prawo człowieka do czystego środowiska*, „*Ochrona Środowiska-Przegląd*” Nr 4/2004.
- Skowroński A., *Filozoficzna refleksja na temat obecności człowieka w środowisku przyrodniczym*, „*Studia Elckie*” nr 10(2008), s. 79-96.
- Skowroński A., *Zrównoważony rozwój perspektywą dalszego postępu cywilizacyjnego*, „*Problemy Ekorozwoju*”, vol. 1, nr 2(2006), s. 33-46.
- Wierzbowski B., Rakoczy B., *Prawo ochrony środowiska. Zagadnienia podstawowe*, Warszawa 2010.

6. Istota prawa klimatycznego i mechanizmy elastyczne

- Bukowska J., *Prawne uwarunkowania wymiany praw do emisji zanieczyszczeń w ramach mechanizmu joint implementation*, w: A. Budnikowski, M. Cygler (red.), *Globalizacja gospodarki a ochrona środowiska*, Warszawa 2002.
- Bukowski Z., *Ochrona klimatu w prawie Wspólnoty Europejskiej*, Bydgoszcz 2004.
- *Climate Law in Poland – towards an overall regulation* (in:) *Climate Law in EU Member States: Towards national regulatory frameworks for climate change mitigation* Peeters M., Stallworthy M., de Cendra de Larragan J. (eds.), Edward Elgar Publishing, London 2012.
- Karski L., Grochowska I. (red.), *Zmiany Klimatu a Społeczeństwo*, Warszawa 2010.

- Karski L., *Międzynarodowy handel uprawnieniami do emisji, czyli międzynarodowy transfer jednostek kyotowskich – wybrane elementy*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, nr 9/2009.

7. Ochrona terenów zieleni i zadrzewień i odpowiedzialność za ich zniszczenie

- Bagińska E., Parchomiuk J., *Odpowiedzialność odszkodowawcza w administracji*, Warszawa 2010.
- Dołęga J. M., *Człowiek w zagrożonym środowisku*, Warszawa 1998.
- Jabłoński M., *Realizacja przez administrację publiczną odpowiedzialności w ochronie środowiska*. *Studia Ecologiae et Bioethicae* 9(2011)1.
- Karski L., *Prawna ochrona drzew i alei*, w: K. Worobiec, I. Liżewska (red.), *Aleje przydrożne. Historia, znaczenie, zagrożenie, ochrona*, Kadzidłowo – Olsztyn 2009.
- Latawiec M., *Analiza historyczna ustawowych form ochrony przyrody w Polsce*, Warszawa 2011.
- Przyborowska-Klimczak A., *Ochrona przyrody. Studium prawnomiędzynarodowe*, Lublin 2004.
- Skowroński A., Staroszczyk J., *Prośrodowiskowe kształtowanie terenów zieleni-propozycje dla dzielnicy Ursynów m.st. Warszawy*, „*Studia Ecologiae et Bioethicae*”, nr 6 (2008), s. 421-432.
- Ustawa o ochronie przyrody.

8. Systemy zarządzania środowiskowego

- Jabłoński J., *Zarządzanie środowiskiem*, Poznań 2011.
- Łunarski J. (red.), *Systemy zarządzania środowiskowego*, Rzeszów 2010.
- Matuszak-Flejszman A., *Determinanty doskonalenia systemu zarządzania środowiskowego zgodnego z wymaganiami normy ISO 14001*, Poznań 2010.
- Poskrobko B. (red.), *Zarządzanie środowiskiem*, Warszawa 2007.
- Skowroński A., *A systematic approach towards the management and administration of Polish landscape parks*, w: R.F. Sadowski, J. Tomczyk (red.), *A Holistic Approach to Environment Conservation*, Warszawa 2008, s. 133-150.

- Skowroński A., *System prawno-administracyjny, modele i sposoby prowadzenia gospodarki odpadami w gminach. (Ogólne wiadomości)*, „Studia Ecologiae et Bioethicae”, 7 (2009) 1, s. 143-155.
- Tabor A. (red.), *Systemy zarządzania środowiskowego - ISO 14000/EMAS , T. 1-T. 5*, Kraków 2009.

9. Integracja ochrony środowiska w sektorze energetycznym – aspekt prawny

- Karski L., *Projekt ustawy o odnawialnych źródłach energii – cel i zakres. Komentarz*, „Czysta Energia” 3/2012.
- Karski L., *Podstawowe instrumenty wsparcia odnawialnych źródeł ciepła w ramach sieci ciepłowniczych – aspekty prawne*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 8/2012.
- Korzeniowski P., Karski L. (red.), *Model prawny regulacji odnawialnych źródeł energii*, Łódź 2012.
- Swora M., Muras Z. (red.), *Prawo energetyczne. Komentarz*, Warszawa 2010.
- Walaszek-Pyziół A. (red.), *Wybrane węzłowe zagadnienia współczesnego prawa energetycznego*, Kraków 2012.

10. System planowania przestrzennego w Polsce. Podstawowe cele i zasady planowania przestrzennego

- Bajerowski T. (red.), *Podstawy teoretyczne gospodarki przestrzennej i zarządzania przestrzenią*, Olsztyn 2003.
- Cymerman R. (red.), *Podstawy planowania przestrzennego i projektowania urbanistycznego*, Olsztyn 2011.
- Domański R., *Podstawy planowania przestrzennego*, Warszawa 1989.
- Domański R., *Przestrzenna transformacja gospodarki*, Warszawa 1997.
- Kafka K., *Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w świetle nowych przepisów*, Katowice 2003.
- Kwaśniak P., *Plan miejscowy w systemie zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2009.

- Niewiadomski Z. i in., *Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne. Komentarz*, Warszawa 2011.
- Niewiadomski Z., *Planowanie przestrzenne. Zarys systemu*, Warszawa 2003.
- Skowroński A., *Utrzymanie dynamicznej równowagi ekosystemów ziemi. Przyrodnicze i antropogeniczne mechanizmy*, „*Studia Ecologiae et Bioethicae*”, nr 2(2004), s. 487-500.
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
- Ustawa Prawo ochrony środowiska.
- *Vademecum gospodarki przestrzennej* (praca zbior.), Kraków 2005.

11. Instrumenty polskiej polityki ekologicznej

- Haliniak M., *Filozofia polityki ekologicznej*, Olecko 2008.
- Jabłoński M., *Stanowienie oraz stosowanie polityki ekologicznej przez administrację publiczną w Polsce oraz Unii Europejskiej*, „*Studia Ecologiae et Bioethicae*” 9(2011)1.
- Papuziński A. (red.), *Polityka ekologiczna III Rzeczypospolitej*, Białystok 2000.
- Podolak M., *Polityka ekologiczna Polski w okresie transformacji*, Lublin 2004.
- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.
- Skowroński A., *Idea zrównoważonego rozwoju w polskiej polityce ekologicznej*, „*Studia Ecologiae et Bioethicae*” nr 1(2003), s. 653-681.